

Uvod v mednarodni simpozij

Sredi maja 2025 je minilo 70 let od podpisa Pogodbe o obnovi neodvisne in demokratične Avstrije (dalje Avstrijska državna pogodba – ADP). Inštitut za narodnostna vprašanja, Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani in Odbor za preučevanje narodnih manjšin pri SAZU so se odločili, da organizirajo znanstveni simpozij, ki bo na interdisciplinarni podlagi s povabljenimi referenti ponovno pregledal nekatere zgodovinske okoliščine, ki so privedle k podpisu te, za Republiko Slovenijo pomembne mednarodne pogodbe. ADP so 15. maja 1955 na Dunaju podpisale štiri zavezniške sile na eni (Zveza sovjetskih socialističnih republik, Združeno kraljestvo Velike Britanije in Severne Irske, Združene države Amerike in Francija) in Avstrija na drugi strani. Poleg osvetlitve zgodovinskega nastanka ADP in člena 7 želimo obravnavati tematiko njene današnje aktualnosti ter pomen pobud za notifikacijo slovenskega nasledstva ADP, ponovno prediskutirati stališče predstavnikov slovenske narodne skupnosti in znotraj tega še posebej mnenje in stališče mladih predstavnikov slovenske manjšine v Republiki Avstriji. Zanimala nas bo povezava in vloga, ki jo ima ADP znotraj kulture spominjanja na avstrijskem Koroškem in Štajerskem. Seznanili se bomo tudi z razvojem odnosov med obema državama po podpisu ADP in po osamosvojitvi Slovenije. Avstrija in Slovenija sta sosednji in prijateljski državi, geografsko in zgodovinsko tesno povezani, ki v sobivanju iščeta skupne interese ter poti. Zato bomo pogledali ekonomske razsežnosti teh povezav. Primerjalno se bomo spomnili tudi obletnice podpisa Osimskih sporazumov, s katerimi sta Jugoslavija in Italija dokončno rešili vprašanje državne meje, prinesli pa so večjo odprtost in krepitev dvostranskih odnosov.

Datum simpozija skoraj sovпада z datumom, ko je pred sedemdesetimi leti (natančneje 28. novembra 1955) v Moskvi svojo ratifikacijsko listino o sopodpisništvu oz. pristopu k ADP deponirala Federativna ljudska republika Jugoslavija (FLRJ). Skladno z 38. členom ADP je z dnem predložitve posamezne ratifikacijske listine zanjo začela veljati.

ADP je tematika, ki je v Sloveniji prisotna vse od njenega nastanka, pa ne samo zaradi njenega sedmega člena, temveč tudi nekaterih drugih. (Ne)uresničevanje manjšinskih pravic in položaj slovenske narodne skupnosti v Avstriji je področje, ki zanima različne slovenske in druge (avstrijske) raziskovalce ter je stalna tema slovenske zunanje politike. V več kot treh desetletjih po osamosvojitvi Slovenije se je razvila praksa, da Republika Slovenija nastopa kot zaščitnica interesov manjšine in njenih v 7. členu ADP in drugih zakonih, konvencijah in listinah zagotovljenih pravic. Nastopa torej kot dejanska naslednica položaja, ki ga je imela Socialistična federativna republika Jugoslavija (SFRJ), sopodpisnica oz. pridružena sila ADP. K razmišljanju smo povabili ugledne posameznike, univerzitetne profesorje in raziskovalce, da bi po sedmih desetletjih ponovno spihali nekaj prahu z omenjene tematike. Menimo, da bodo zbrani prispevki v obliki znanstvene monografije dodali kamenček v mozaik vedenja o ADP in manjšinskih pravicah slovenske narodne skupnosti v Republiki Avstriji.

Organizacijski odbor simpozija